

FILOZOFSKI FAKULTET U ZADRU

1. Ideja o osnivanju Filozofskog fakulteta u Zadru nikla je u krugu zadarskih kulturnih radnika negdje potkraj 40-ih i na početku 50-ih godina. Ta ambiciozna i teško ostvarljiva ideja – Zadar je u to vrijeme bio znatnim dijelom razrušen – temeljila se ipak na realnim osnovama. U gradu je postojala perspektivna ekonomska baza, više kulturnih i znanstvenih institucija, a i jake kulturne tradicije još iz vremena kada je Zadar u vrijeme Napoleonove vladavine bar na kraće vrijeme bio jedno od visokoškolskih središta na južnoslavenskom prostoru.

Ideju o osnutku Fakulteta podupro je predsjednik Republike Josip Broz Tito prilikom njegove posjete razrušenom gradu u mjesecu srpnju godine 1951. Najvažniji zagovarač nove ideje u republičkim relacijama bio je M. Krl e ž a, a M. Ž a n k o, tadašnji predsjednik Savjeta za nauku i kulturu, poduzeo je prve korake u pravcu njena realiziranja.

Prvi ozbiljniji napori u tom smislu učinjeni su godine 1954, kada je u Odboru za prosvjetu, nauku i kulturu Sabora NR Hrvatske, nakon rasprave o visokom školstvu, predloženo da se u Zadru osnuje Filozofski fakultet. Zatim se angažiralo i Vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu pa je 18. XII 1954. imenovalo poseban odbor za budući fakultet u koji je ušlo osam profesora, i to: A. B a r a c (predsjednik), M. H r a s t e (potpredsjednik), te J. B a d a l i ć, M. D e a n o v i ć, J. T o r b a r i n a, Z. Š k r e b, P. G u b e r i n a i J. H a m m. Nešto kasnije, na početku 1956. godine, i u Narodnom odboru općine Zadar izabrana je komisija od pet članova sa zadatkom da u sporazumu s odgovarajućim organima Sveučilišta i Filozofskog fakulteta u Zagrebu razmotri mogućnost realiziranja nove ideje. U komisiju su ušli: A. S o r i ć (predsjednik NO Općine), D. F o r e t i ć (predsjednik općinskog Savjeta za prosvjetu i kulturu), A. M a š t r o v i ć (predsjednik istovjetnog Savjeta za područje kotara), R. S u t l o v i ć (narodni zastupnik) i G. S t i p i ć (novinar).

19. svibnja 1955. imenovana je komisija Izvršnog vijeća Sabora, koja je zajedno sa zadarskom komisijom i predstavnicima općinske narodne vlasti na sastanku od 2. lipnja 1955. razmatrala kompleks problema od kojih su najvažniji bili ovi: smještaj i organizacija fakulteta, nastavni plan, stanovanje studenata i nastavnika, biblioteka, odnos novog fakulteta prema postojećim kulturno-prosvjetnim institucijama u gradu.

Koordinirani rad spomenutih komisija bio je ozakonjen odlukom Republičkog Vijeća Sabora NR Hrvatske, koje je 12. srpnja 1955. izglasalo i prihvatilo zakon o osnivanju Filozofskog fakulteta u Zadru.

Na provođenju ovog zakona u život osobito se angažirao Sveučilišni savjet, koji je o problemima Fakulteta raspravljao na brojnim sjednicama u vremenskom rasponu od 14. srpnja 1955, kada je osnovana komisija za predradnje, pa do 21. lipnja 1956, kada je potvrđen izbor

prvog dekana Fakulteta. Na sjednicama Savjeta pretežno se raspravljalo o prijedlozima komisije za predradnje koja je obavila mnoge neophodno važne poslove prije svečanog otvaranja Fakulteta u listopadu 1956.

Tako je na sjednici Savjeta od 7. X 1955. potvrđen prijedlog spomenute komisije da se na novom Fakultetu osnuju ove katedre: za hrvatski ili srpski jezik s jugoslavenskim književnostima, za opću i nacionalnu povijest, te za engleski, francuski, talijanski, njemački i ruski jezik s pregledom književnosti. Na istoj su sjednici raspisani natječaji za nastavnička i suradnička mjesta, a izabrana je i izborna komisija za ocjenu prijavljenih kandidata. U sastav komisije ušli su: M. B a r a d a, C. F i s k o v i ć, E. Š t a m p a r, J. T o r b a r i n a, P. G u b e r i n a. Na sjednici od 22. V 1956. potvrđen je izbor prvih devet nastavnika i suradnika i to: Dalibor B r o z o v i ć, asistent za hrvatskosrpski jezik, dr Franjo Š v e l e c, docent za stariju hrvatsku književnost, dr Mate S u i ć, docent za povijest starog vijeka, dr Žarko M u l j a č i ć, docent za talijanski jezik, Jevto M i l o v i ć, izvanredni profesor za njemački jezik, Miroslav K r a v a r, izvanredni profesor za latinski jezik, Zlatko V i n c e, asistent za hrvatski ili srpski jezik, Nikica K o l u m b i ć, asistent za stariju hrvatsku književnost, Vinko V a l č i ć, asistent za povijest. Na novoj sjednici od 21. VI 1956. potvrđen je izbor M. K r a v a r a za prvog dekana Fakulteta i izbor F. Š v e l c a za prvog prodekana.

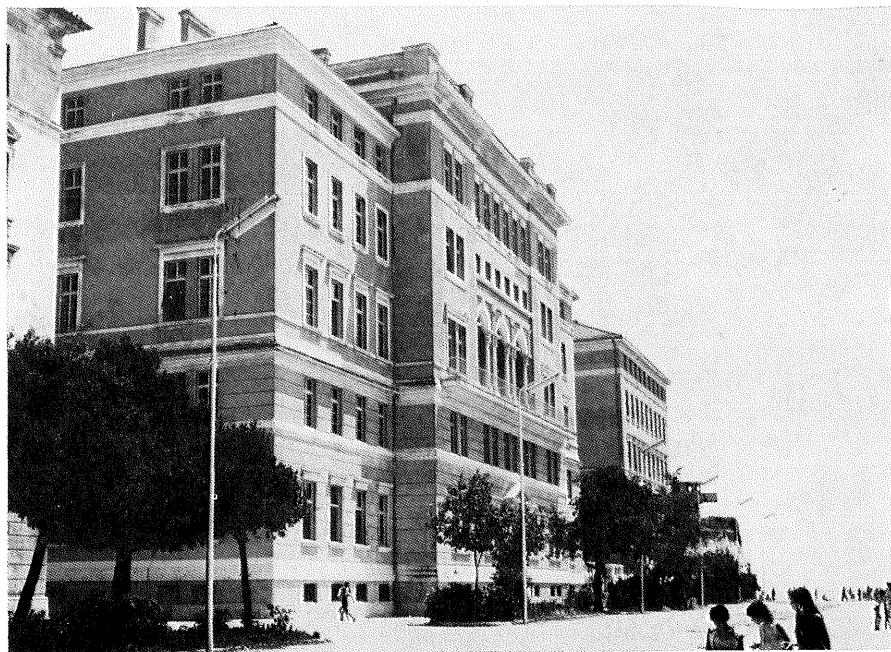
Spomenuta komisija za predradnje koju je vodio drug Veljko D r a k u l i ć, tadašnji predsjednik Savjeta Filozofskog fakulteta u Zagrebu, posljednji put se sastala 12. VI 1956. i svoje funkcije prenijela na novoosnovano Vijeće Fakulteta u koje su ušli svi novoizabrani nastavnici i suradnici. Od lipnja do listopada 1956. Vijeće je na nekoliko pripremnih sjednica riješilo mnoge preostale, pretežno organizacione i druge probleme, stvorivši na taj način uvjete za redovni rad, pa je 10. listopada 1956. održalo i svoju prvu redovnu sjednicu na kojoj je odlučeno da svečano otvorenje Fakulteta bude u utorak, 16. listopada 1956.

Toga je dana uz učešće predstavnika zadarske, hrvatske i jugoslavenske kulturne, naučne i političke javnosti Fakultet svečano otvoren u prisustvu njegovih prvih studenata, nastavnika, suradnika, građanstva, omladine, pa čin otvaranja nije bio samo službena kulturno-prosvjetno-znanstvena, nego spontana i zaista općenarodna svečanost.

2. Od početka svog rada tj. od šk. god. 1956/57, pa do potkraj šk. god. 1967/68, Filozofski fakultet u Zadru razvijao se prevladavajući u radnom procesu znatne poteškoće, dostigavši visok stupanj funkcionalnosti i, u vezi s tim, odgovarajuće rezultate.

Nastavnički kolektiv prve školske godine sačinjavalo je 5 nastavnika i 4 suradnika, 1967/68. je taj kolektiv sastavljen od 10 redovnih profesora, 4 izvanredna profesora, 2 viša predavača, 9 docenata, 6 predavača i 9 fakultetskih suradnika.

Glavni rezultat njihova rada do mjeseca travnja 1968. jest 370 diplomiranih studenata sa srednjom ocjenom nešto više od ocjene dobar (3) za redovne i nešto manje od iste ocjene za izvanredne studente.

ZGRADA FILOZOFSKOG FAKULTETA U ZADRU

S obzirom na broj studenata koji su na Fakultetu studirali od njegova osnutka do danas zanimljive bi mogle biti ove činjenice. Od šk. god. 1960/61. do 1963/64. broj redovnih studenata postepeno ali konstantno opada u rasponu od 365 u šk. god. 1960/61. do 249 studenata 1963/64. Razlog je tome djelomično demografski noremećaj u ratnim godinama, ali i osnutak Pedagoške akademije u Zadru 1961, gdje je na I godini bilo upisano 40 studenata, te uvođenje izvanrednog studija na Fakultetu šk. god. 1960/61, kada je na I godini bilo upisano 100 izvanrednih studenata.

Interesantno je da je broj opadanja redovnih studenata u spomenutim godinama paralelan s rastom broja izvanrednih studenata na istim godinama. Šk. god. 1963/64, kada je broj redovnih studenata bio najmanji (249) broj izvanrednih studenata bio je veoma visok (212) – samo je prethodne šk. god. 1962/63. bio viši (224) – pa to svjedoči o izvanrednom stanju te godine odnosno u tim godinama na Fakultetu, jer je nenormalno da je broj redovnih i izvanrednih studenata približno jednak, ali svjedoči i o tome da je ukupni broj i redovnih i izvanrednih studenata (461) otprilike takav da približno odgovara »proizvodnom« kapacitetu fakulteta.

Od šk. god. 1964/65. pa do danas, u vezi s uspostavljanjem demografske ravnoteže u poratnim godinama koja je uvjetovala redovnije

stanje na izvanrednom studiju gdje su do šk. god. 1964/65. studirali kandidati razne dobi, zabilježen je konstantan normalni rast broja redovnih, paralelno s konstantnim normalnim opadanjem broja izvanrednih studenata.

Šk. god. 1967/68. na Fakultetu studira 515 redovnih i 127 izvanrednih studenata. Te brojke pokazuju da je osnovna funkcija Filozofskog fakulteta u Zadru izgradnja, usavršavanje redovnog studija, a rad na izvanrednom studiju je njegova sporedna funkcija. Neposredna bi budućnost mogla pokazati da će izvanredni studij biti sveden na minimum, a da će se broj redovnih studenata kretati negdje između 600 i 650, što bi približno odgovaralo maksimalnom »proizvodnom« potencijalu Fakulteta.

Filozofski fakultet u Zadru djeluje u okviru Sveučilišta kao samostalni teritorijalno izdvojeni fakultet. Rektoratu Sveučilišta, njegovim institucijama Fakultet zahvaljuje svoje suštinsko tj. fakultetsko postojanje. Osobito bi u tom smislu trebalo istaći pomoć Filozofskog fakulteta u Zagrebu koja je u pripremnom razdoblju i u prvim godinama zadarskog Fakulteta bila presudna i bitna u organizaciono-administrativnom, stručno-naučno-nastavnom i kadrovskom pogledu.

Dugotrajna i još uvijek nedovršena reforma visokog školstva te nestabilnost zakonske platforme koja ju je pratila odrazile su se negativno na 12-godišnju fakultetsku praksu koja se nije zasnivala na pouzdanom, trajnom, nego na nesigurnom privremenom internom zakonodavstvu. U svom kratkotrajnom životu Fakultet je izmijenio dva statuta, nekoliko je godina izgrađivan treći, i upravo kada je i on završen, nameće se potreba za novim, četvrtim, valjda trajnijim, osnovnim fakultetskim zakonom.

Od osnutka Fakulteta njegovo je financiranje poseban problem. »Do 1963. Fakultet je bio na budžetu Sveučilišta u Zagrebu, dakle Republike, a otada na ovamo najprije neko vrijeme na budžetu Općine Zadar, a zatim jednim dijelom na jednome, a drugim na drugom. Budući da mi spremamo veći procent studenata izvana nego sa zadarskog područja, pri čemu znatan broj jednih i drugih nakon diplome odlazi s njega, smatra se da bi bilo u redu da nas financira Republika ili u cjelini ili bar većim dijelom« (Zadarska revija 1966, br. 5, str. 335).

Takva želja jedinstveno, toliko puta ponovljeno izrečena i prihvaćena od nastavnčkog i studentskog kolektiva ne bi valjda proturiječila našoj samoupravnoj praksi, jer je normalno da Fakultet koji ima republičku pa i međurepubličku funkciju financira šira – od općine važnija – samoupravna jedinica, Republika.

Nije pri tom neinteresantno spomenuti da su zadarski studenti preko svojih organizacija javno izrazili želju da se Fakultet financira iz sredstava federacije (Narodni list, 15. VI 1968).

Nastava na Filozofskom fakultetu u Zadru izvodi se po odsjecima kao osnovnim organizacionim jedinicama u koje su uključene katedre, glavne znanstveno-nastavne organizacione cjeline.

PREDVORJE U ZGRADI FILOZOFSKOG FAKULTETA U ZADRU

Na Fakultetu su u šk. god. 1967/68. postojali ovi odsjeci i katedre:

I. *Odsjek za povijest* (predstojnik viši predavač V. Valčić): 1. Katedra za opću povijest (red. prof. dr Petar Lisičar). – 2. Katedra za nacionalnu povijest (red. prof. dr Kosta Milutinović¹).

II. *Odsjek za hrvatskosrpski jezik i jugoslavenske književnosti* (red. prof. dr F. Švelec): 1. Katedra za hrvatskosrpski jezik (red. prof. dr D. Brozović), 2. Katedra za jugoslavenske književnosti (izv. prof. dr Nikola Ivanišić), 3. Katedra za ruski jezik i književnost.

III. *Odsjek za arheologiju i povijest umjetnosti* (izv. prof. dr Ivo Petricioli²): 1. Katedra za arheologiju (red. prof. dr M. Suić³), 2. Katedra za povijest umjetnosti (I. Petricioli).

IV. *Odsjek za pedagogiju* (docent dr Josip Pivač): 1. Katedra za pedagogiju (red. prof. dr Vladimir Janković), 2. Katedra za didaktiku (J. Pivač).

¹ Potkraj 1968. g. prešao u Istarski institut, Novi Sad.

² 31. V 1969. izabran za redovnog profesora.

³ Sa šk. god. 1968/9. prešao na katedru Opće povijesti starog vijeka na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

V. *Odsjek za klasičnu filologiju* (red. prof. dr M. K r a v a r): 1. Katedra za latinski jezik i rimsku književnost (M. K r a v a r), 2. Katedra za grčki jezik i književnost (docent dr B. G l a v i č i ć).

VI. *Odsjek za germanistiku* (red. prof. dr J. M i l o v i ć): 1. Katedra za engleski jezik i književnost (red. prof. dr Mira J a n k o v i ć), 2. Katedra za njemački jezik i književnost (J. M i l o v i ć).

VII. *Odsjek za romanistiku* (izv. prof. dr Glorija R a b a c): 1. Katedra za francuski jezik i književnost (red. prof. dr Žarko M u l j a č i ć).

U okviru Fakulteta djeluje i samostalna Katedra za filozofiju (izv. prof. dr Marija B r i d a).

Katedre su organizirane prema srodnim studijskim područjima, skupinama srodnih predmeta – ne prema pojedinom predmetu. U okviru postojećih katedara organizirana je redovna kontinuirana nastava za redovne i vanredna sažeta nastava za izvanredne studente. Redovni i posebni ispitni rokovi raspoređeni su tokom cijele godine – izuzev dva ljetna mjeseca – i njima se koriste kako redovni tako i izvanredni slušači.

3. Od šk. god. 1961/62. do zaključno šk. god. 1967/68. na Filozofskom fakultetu u Zadru obranjeno je pred odgovarajućim komisijama sedamnaest doktorskih teza, pretežno s područja književnosti i jezika.

4. Do šk. god. 1967/68. izdavačka aktivnost na Fakultetu iscrpljivala se izdavanjem godišnje fakultetske znanstvene publikacije pod naslovom *Radovi*, koja uglavnom redovno izlazi od šk. god. 1959/60. Još g. 1958. izašla je prigodna publikacija posvećena osnivanju Fakulteta i važnim događajima iz njegove prve šk. god. 1956/57.

Znanstveni profil *Radova* usklađen je sa znanstvenim disciplinama zastupljenim na Fakultetu. One su u njima došle do izražaja u dva razdjela: lingvističko-filološkom i historijsko-arheološkom (u što je uključena i povijest umjetnosti). Do šk. god. 1967/68. izašlo je 6 svezaka, i to 4 u lingvističko-filološkom i 2 u historijsko-arheološkom razdjelu. Upravo preko *Radova* je Fakultet oblikovao svoj znanstveni lik i učvrstio svoj ugled u zemlji i inozemstvu gdje se *Radovi* trajno zamjenjuju za 117 Fakultetu nužno potrebnih naučnih publikacija. U *Radovima* su – gotovo redovno u nekoliko navrata – objavili svoje studije svi poznatiji nastavnici, a i neki suradnici Fakulteta. Publicirano je ukupno 98 priloga.

Da bi svi zainteresirani u pojedinom broju mogli objaviti svoj prilog, princip u uređivanju *Radova* bio je da prilozima ne mogu biti veći od 20 tipkanih stranica s uobičajenim preredom. Taj je princip doslovno primijenjen u lingvističko-filološkom, a djelomično i u historijsko-arheološkom razdjelu *Radova*. Ponešto i zbog takva principa, kojim je onemogućeno publiciranje većih studija, na Fakultetu je u šk. god. 1967/68. inicirano pokretanje nove edicije u kojoj bi se mogle objavljivati opsežnije znanstvene studije. Ukoliko ta ideja bude ostvarena, otvorit će se nove perspektive u izdavačkoj djelatnosti Fakulteta o kojoj trajnu brigu vodi Odbor za publikacije, a u novije vrijeme i novoosnovana Komisija za naučni rad.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET U ZADRU

God. 7.

Str. 7.

RADOVI

RAZDIO LINGVISTIČKO-FILOLOŠKI (4)

1965/1966

1967/1968

ZADAR 1966

RADOVI FILOZOFSKOG FAKULTETA U ZADRU

5. Fakultet je u gradu Zadru najznačajnija prosvjetno-naučna, a u širem smislu i kulturna institucija. Gotovo sve važnije znanstvene manifestacije – simpoziji, spomen-svečanosti i predavanja – koje su zadnjih dvanaest godina priređene u Zadru organizirane su na Fakultetu, inicirane s Fakulteta ili izvedene uz pomoć Fakulteta. Među njima su uzorno organizirani naučni sastanci i od šireg općejugoslavenskog značenja: u povodu 100-godišnjice narodnog preporoda u Dalmaciji g. 1962, 20-godišnjice AVNOJ-a 1962, 900-godišnjice samostana sv. Marije godine 1965, te brojne spomen-svečanosti u čast jugoslavenskih, pretežno hrvatskih književnika i drugih istaknutih ljudi i događaja. Tome treba dodati desetine prigodnih predavanja u povodu raznih zgoda i na različitim mjestima u gradu, njegovoj bližoj i daljoj okolini. Neki članovi Fakulteta bili su u upravnim odborima, a nerijetko i rukovodioci lokalnih institucija odgovornih za kulturnu aktivnost u Zadru kao što su: Matica hrvatska, Povijesno društvo, Filološko društvo, razne redakcije itd.

Znanstvena aktivnost u *Radovima* samo je mali dio aktivnosti fakultetskog kolektiva čiji su članovi redovni suradnici najpoznatijih jugo-

slavenskih znanstvenih publikacija i članovi ili suradnici poznatih znanstvenih, stručnih, kulturnih institucija i udruženja. Nastavnici s Fakulteta redovno su aktivni učesnici domaćih i stranih naučnih sastanaka, kongresa, a neki i članovi stranih znanstvenih institucija.

Veze Fakulteta sa sličnim institucijama u inozemstvu nisu neznatne. U dvanaestogodišnjem razdoblju brojni poznati profesori internacionalne reputacije iz Amerike, Francuske, Italije, SR Njemačke, DDR, Mađarske, Poljske, Čehoslovačke, Austrije gostovali su kao predavači na Fakultetu, a neki naši nastavnici održali su niz predavanja na stranim fakultetima.

Nastavnici Fakulteta učestvuju i u obimnijim lokalnim (Povijest Zadra), republičkim (Povijest hrvatske književnosti), saveznim (Povijest književnosti naroda Jugoslavije) i internacionalnim (Općeslavenski lingvistički atlas) znanstvenim pothvatima.

Na Fakultetu se već niz godina održava dio internacionalnog Seminara za strane slaviste.

Veze Fakulteta s istovjetnim fakultetima u zemlji posebno s Filozofskim fakultetom u Zagrebu posebno su značajne i one su došle i dolaze do izražaja na povremenim gostovanjima, interkatedarskim sastancima, nastavničko-studentskim susretima, međusobnom pomaganju u postdiplomskom studiju, pri formiranju komisija za obranu doktorskih radnji, na stručnim sastancima itd.